

STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY

NO. 00050

IDISHE UN SLAVISHE MOTIVEN

Mani Leib

*Permanent preservation of this book was made possible by
Philip J. & Carol A. Cohen
in memory of
Joseph & Esther Cohen and Hyman & Belle Rosen*

FUNDING FOR THE CORE COLLECTION OF YIDDISH LITERATURE
WAS MADE POSSIBLE IN PART BY A GRANT FROM THE
DAVID AND BARBARA B. HIRSCHHORN FOUNDATION

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS
413 256-4900 | YIDDISH@BIKHER.ORG
WWW.YIDDISHBOOKCENTER.ORG

MAJOR FUNDING FOR THE
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
WAS PROVIDED BY:

Lloyd E. Cotsen Trust
Arie & Ida Crown Memorial
The Seymour Grubman Family
David and Barbara B. Hirschhorn Foundation
Max Palevsky
Robert Price
Righteous Persons Foundation
Leif D. Rosenblatt
Sarah and Ben Torchinsky
Harry and Jeanette Weinberg Foundation
AND MEMBERS AND FRIENDS OF THE
National Yiddish Book Center

The *goldene pave*, or golden peacock, is a traditional symbol of Yiddish creativity. The inspiration for our colophon comes from a design by the noted artist Yechiel Hadani of Jerusalem, Israel.

The National Yiddish Book Center respects the copyright and intellectual property rights in our books. To the best of our knowledge, this title is either in the public domain or it is an orphan work for which no current copyright holder can be identified.

If you hold an active copyright to this work – or if you know who does – please contact us by phone at 413-256-4900 x153, or by email at digitallibrary@bikher.org

ט ט צ ו ל י ו ב
אויסגאבע: אינזעל
שטדערבלעמער: ז. מאור
הויפטמערקוויף:
פערלאַג מ. נ. מויזעל
424 גרענד סט., ניו יאָרק.

מִצְנֵי לֵיב
אִדְשֵׁעַ תּוֹן
סִלְצוֹוִישֵׁעַ
מִצְטִיוֹוֶעַק
אַרוֹיִסגֶעגֶעבֶען
פֿון פֿערֿלֶעך
אַיִנזֶעך
נױאַרֿק 1890

Copyright by Inzel, 1918.

שטילע ליכט...

שטילע ליכט און שטילע אויגען.
ליפען פרומע, שטילע.
פאר די שטילע ליכט געבויגען
שעפטשעט זיך א תפלה,
שטילע תפלה'דיגע ווערטער,
קוים די ליכט נאך הערען:
— גאט, איז ער ניט מיין באשערטער —
וועסט מיר איהם באשערען.
איד וועל פאר איהם קינדער האבען
כשר'ע און פייגע,
מיינע קינדער וועלען האבען
אויגען שווארץ, ווי זיינע,
ער וועט זיצען, לערנען תורה
שם'ען וועט זיין נאמען.
וועסט באשערען, גוטער בורא ? —
וועסט באשערען — אמן.

אוי, מיידעל, מיידעל,
טרוי ניט דעם אינגעל,
נעהם ניט זיין גאלדענעם
טהויערען רינגעל.

פאלש איז דאס אינגעל,
וועט דיך פארנעמען.
וועט זיך דאס גאלדענע
רינגעל פארלעשען.

וועט זיך פארלעשען,
שווארץ וועט עס ווערען,
פון דינע זודיגע
מיי-עלשע טרעהרען.

אוי, כלה'ניו לעבען
א זון און א רעגען א גאלדענער שפריצט.
כיים אפענעם פענסטער די כלה'ניו זיצט:
געפוצט ניט אין זיידענס, אין גאלד ניט געקרוינט.
זי קוקט אויפ'ן רעגען, זי זיצט און זי וויינט.

— אוי כלה'ניו לעבען, וואס וויינסטו אזוי?
— ווי זאל איך ניט וויינען, דאס הארץ טהוט מיר וועה:
אוועק איז מיין חתן, אוועק איז מיין גליק,
געזאלט האט ער קומען און קומט ניט צוריק.

— אוי כלה'ניו לעבען, אומזיסט איז דיין שרעק, —
אז קומט דאך דיין חתן, דארט שטויבט זיך דער וועג...
— דארט איז ניט מיין חתן, דאס קומט ניט מיין פרייד,
דארט שטויבט זיך דער וועג, ווייל די טשערעדע געהט.

— אוי כלה'ניו לעבען, דו זעהסט ניט אליין,
אז דאָרט אויפ'ן בערגעל דיין חתן מוט געהן...
— דאָס איז ניט מיין חתן, דאָס איז ניט מיין פרייד,
דאָס דאָרט אויפ'ן בערגעל א ביימעלע שמעהט...

— אוי כלה'ניו לעבען, ווי זעהסט דאָס ניט גלייך,
דאָרט קומט דאָך דיין חתן פון יענער זייט טייד
און גאָלד און בריליאַנטען פון זיבען קאָליער,
דאָרט טראַגט ער די כלה מתנות פאר דיר...

— ניט גאָלד און בריליאַנטען פון זיבען קאָליער,
ניט כלה מתנות דאָס טראַגט צו מיר ;
אויף יענער זייט טייד, אין דער ווייט און דער ברייט,
האָט דער רעגענבויען זיך ליכטיג פארשפרייט...

א זון און דער אַווענד... א טהויעלע שפּריצט,
ביים אַפענעם פענסטער די כלה'ניו זיצט;
געפוצט ניט אין זיידענס, אין גאָלד ניט געקרוינט.
זי וואַרט אויף איהר חתן, זי זיצט און זי וויינט...

טראג זיד, טראגט זיד, פאווע,
איבער ווייטע ימ'ען,
בריינג פון מיר געריסען
צו מיין ליבער מאמען.

בריינג ניט צו מיין מאמען
פון מיר קיין געריסען,
בעסער פון מיין מזל
זאל זי גאר ניט וויסען.

וועט מיין מאמע וויסען,
וואס מיר האט געטראפען. —
וועט זי אין גרויס וועהטאג
גאנצע נעכט ניט שלאפען.

גאנצע מעג ניט שלאפען,
גאנצע מעג ניט עסען.
און איהר גרויסען וועהטאג
מיט די טרערען לעשען.

וועלען טרערען לעשען
נאר איהר ליעבען פנים ;
וועלען פון איהר לאכען
איהרע ביזע שונאים.

כ'זיץ ביים פענסטער זיך
קוק אין נאם ארויס,
ווי דער ווייסער שניי
שפרייט זיך ליכטיג אויס,
ווי עס טראָגען זיך
שליטענס, הער און היז :
גלעקלאך, גלעקלאך
זינגען : דין דין דין.
מענשען קומען און
געהען דורך פערביי,
געהען דורך פארביי
אזוי פריש און פריי...
און די וועגען ווייט
ליגען אויסגעשפרייט,
ליגען אויסגעשפרייט,

לינען אויסגעשנייט. —
און מיין עלענד האט
מיד אריינגעפארט
אין די ענגע ווענט :
אין די ענגע ווענט
מיד אריינגעשפארט.

שנייעלע ווייסער וועט שיטען און שיטען...
שפאן בעל־הגלה דיין פערדעל אין שליטען!

איד וועל דיר נעלט און אויף בראנפען נאך נעבען.
היינטיגע נאכט וויל איד פרעהליכער לעבען!

איד וועל די דימענע לייצעס א נעם טחון
און מיט'ן שליטען דעם שניי אזא קעם טחון

אזש ווי א שד זאל דאס פערדעל א ציה טחון.
גלעקעלאך גליון, דין... מיר וועלען א פליה טחון:

גלעקעלאך, פערדעל, וויא... ווילדער און גיכער.
מיר וועלען פליהען ווי שדים אין וויכער:

פונקען און שניי שטויב אין פנים זאל שלאגען.
וואו בליבען שמעהז. וועט מיין הארץ אונז שוין זאגען.

טפּררו! כ'וועל פון שליטען א פרעהליכער שפּרינגען.
און אויפ'ן גאניק אין גלעקעלע קלינגען

וועט מיין געטרייע מיר לויפען אנטקעגען
וועט זי מיר בארנישט ניט זאגען און פרעגען.

נאָר זי וועט שעפטשען: מיין ליבער, מיין גוטער!
וועל איך איהר איינקומען גוט אין מיין פוטער

און אויף די הענט מיינע טראגען אין שליטען.
שנייעלע ווייסער וועט שיטען און שיטען.

וועל איך די רימענע לייצעס א נעם טהון
און מיט'ן שליטען דעם שניי אזא קעם טהון.

אזש ווי א שד וועט דאָס פערדעל א ציה טהון.
גלעקעלאך גלין דין. מיר וועלען א פליה טהון!

גלעקעלאד, פערדעל, וויא, ווילדער און גיכער,
מיר וועלען פליהען ווי שדים אין וויכער:

פונקען און שניי־שטויב אין פנים זאל שלאָנען,
וואו בליבען שמעהן — וועט מיין מידעלע זאָנען.

שרייב איך דיר א בריוועלע
איז דעם ווייטעז לאנד,
שרייב איך דיר א בריוועלע,
ציטערט מיר מיין האנד,

שווארצענקע ווערטערלאך,
ווייסינקער פאפיער,
און די טרעהרעזן פינסטערע
נים איך אהן א שיער.

קלעפ איך צו דאס בריוועלע.
שיק איך עם אוועק ;
שוויים זיד, שוויים זיד, בריוועלע,
איז דעם ווייטעז וועג.

ווארט איד אויף דיין בריוועלע
איז מיר זעהר שלעכט,
עס איד ניט און טרינק איד ניט,
שלאף איד ניט קיין נעכט.

נעהמען זיך נאָר ניט די הענט
עפעס וואָס צו מאַהן,
רק איד ווארט ביים טויער'ל
אויפ'ן פאסטאליאָן.

ברענגט ער מיר אַ בריוועלע
פון דעם ווייטען לאַנד,
עפען איד דאָס בריוועלע
ציטערט מיר מיין האַנד.

שוואַרצינקע ווערטערלאַד,
ווייסינקער פאפיער,
און די טרעהרען פינסטערע
גיס איד אָהן אַ שיער.

א פויגעל איז געפלוויגען.
פארפלוויגען געוואָרען.
און האָט פאר מיין פענסטער
א פערדער פארלאָרען.

פליה, פליה, פויגעל,
פליה, פליה, פליה.
אָהן מיין פריינד מיין איינציגען
מוז איד בלייבען היע.

אזוי ווי דער פויגעל
מיין פריינד איז פארפלוויגען,
און האָט מיר געלאָזען
א טרעהר אין די אויגען.

טריף, טריף, טריף, טרעהר מיינע,
טריף, טריף, טריף.
אז געדענקען זאל מיין פריינד
ווי מיין צער איז טיעף.

אוי, נעהם איד דעם פערער
א בריוועל צו שרייבען,
מיין פריינד אין דערווייטען
געטריי זאל מיר בלייבען.

געה, געה, בריוועלע
געה, געה, געה.
זאל מיין פריינד פארקלערן זיך
אויף מיין ווינד און וועה.

דער סוחר'ן פון פערעל

פליהען די פערדלאך אין שליטען געשפאנט,
קנאקט ביי דעם סוחר די בייטש אין דער האנד,
פרעהליכע קלינגען די גלעקלאך.

— מיידעל, געה עפען דעם טויער מיר אויף!
לאז מיר פערפאָהרען צו אייך אויפ'ן הויף,
איך בין א סוחר פון פערעל.

— סוחר'ל יונגער, דו קומסט פון דער ווייט,
און ביזט פארפאָהרען צו אַרימע לייט
מיט דיינע פערעל צו האַנדלען.

— מיידעל, דאָס בין איך פארפאָהרען צו אייך
ווייל דיינע עלטערען זיינען דאָך רייד,
מיט אזא פערעל — א טאָכטער.

— סוחר'ל קלוגער, דו קומסט פון דער וועלט,
אַבער דו וועסט מיך ניט קויפֿען פאר געלט
ביי מיינע טאטען און מאמען.

— מיידעל, געה עפען דעם טויער מיך אויף,
לאז מיך פערפאָהרען צו אייך אויפ'ן הויף,
מיט דיינע עלטערען ריידען!

— סוחר'ל גוטער, ניט רייד צו מיר מעהר,
טרייב ניט אומזיסט דיינע פערדלאך אַהער,
איך בין א צווייטענס אַ כלה...

שפאָנען די פערדלאך אין שליטען געשפאָנט,
היינט ביי דעם סוחר די בייטש אין דער האנט,
אומעטיג קלינגען די גלעקלאַך...

— אוי, מאמעניו טייערע, מאמעניו ליוב,
דעם יונגינקען שניידער'ס טרייב ניט פון שטוב,

דער יונגינקער שניידער'ס, שעהו איז ווי א גאלד,
דעם יונגינקען שניידער'ס האָב איד דאָף האַלד.

— אוי, טאָכטער'ס, טאָכטער'ס, וועה מיינע יאהר!
צי דען מיט'ן שניידער'ס ביזטו א פאָאר? —

דער טאטע וועט ברענגען פאר דיר פון דער וועלט
א טייערען חתן מיט יחוס און געלט.

— איד דארף ניט זיין יחוס, איד דארף ניט זיין געלט,
איד וויל ניט פערשפילען מיין יונגינקע וועלט,

דער יונגניקער שניידער'ל שעהן איז ווי גאלד.
דעם יונגניקען שניידער'ל האב איד גאר האלד.

דאס מיידעלע עסט ניט, און שלאפט ניט ביי נאכט.
דער שניידער'ל בלאַנדזשעט ביים פענסטער פערשמאכט.

און טאטענירמאמעניו האָבען בעטראַכט.
און תנאים געשריבען א שבת-צורנאכט.

און שבת נחמו איז די חופה געווען.
מען האָט אזא חתונה נאָך ניט געזעהן. —

אזוי ווי די זון האָט דאָס פאָריל געשיינט.
עס האָבען געטאַנצט מחותנים און פריינד.

געגעסען, געטרונקען פון טייערסטען סארט.
זיי האָט אויך גערונגען אריבער'ן באַרד.

און ס'האָבען ביז איבער דער זיבעטער גאס
די פידלען געוויינט, און געריפעט דער באַס.

א חתונה

קלינגען די פידעלאד,
פארעלאד טאנצען ;
אייגעלאד כשר'ה
שיינען און גלאנצען,

קעפעלאד דרעהען זיך,
הערצעלאד זינגען,
גלייך ווי די פידעלאד
זינגען און קלינגען,

פרעהליכער, פרעהליכער,
אידישע קינדער ! —
פארעלאד, מיידעלאד,
דרעהט זיך געשווינדער !

זאל אייד דער אויבערשטער
תמיד צו געבען
שמחות אין אייערען
גאנצענעם לעבען.

אוי אז דער אויבערשטער
וועט ניט פערנעסען.
א איריש טאכטעריל
ווערט ניט קארנעסען.

זי האלט אין די הענטלאך אן אַפענעם בוך,
דאָס קעפעל פארטרויערט אויף הינטען גענייגט,
די זון לעשט זיך אויס פאר'ן פענסטער, און לייגט
א רויטליכען שוין אויפ'ן אַפענעם בוך:

— די עלטערע שוועסטער איז ערגעץ אוועק,
אוועק, און מען ווייס ניט פאר וואָס און פאר ווען,
ווי שטענדיג אין הויז יענעם אווענד געווען,
ביי נאכט אַבער איז זי אויף אייביג אוועק.

דערנאָך האָט די מאמע געבראַכען די הענט,
פארדעקט מיט א טיכעל דעם אַלטען געזויכט,
געקלעפט אין די לייכטער געצונדענע ליכט,
אחו טרערען געוויינט, און געבראַכען די הענט.

איז הויז זיינען אלע פארטרויערט געווען.
איז הויז האבען אלע דער מאמען געהיט —
און שטילער געווען זיינען אלעמענס טריט,
און אלעמענס רייד זיינען שטילער געווען.

דאס בוך פאלט ארויס פון די הענטלאך. זי וויינט.
עס צוקען די קינדערשע ליפלאך פון שרעק.
— איד וועל ווי מיין עלטערע שוועסטער אוועק
ווען איד וועל נאך ווערען א גרויסע... און וויינט.

אין בעטעל איז דאָס קראַנקע קינד געלעגען.
דער דאָקטאר אין שפּאַקולען, און מיט ווייכע טריט,
האַט אומרוהיג ביים בעטעל אימיצען געהיט.
אין פענסטער האָט געוויינט דער רעגען.

דער דאָקטאר האָט באהאַלטען די שפּאַקולען,
און איז פון הויז ארויס, מיט ווייכע טריט, פארטראַכט,
און שטיל, און האָט אונז ניט געזאָגט קיין גוטע נאכט.
ביים פענסטער האָט אַ הונט געבולען.

דאָס קינד האָט גע'גוסס'עט, א ליכט האָט געברענט —
די מאמע האָט ביטער געבראָכען די הענט.

דער ווינט האָט אין פענסטער אַ קאַלטער געוועהט —
אין פענסטער געוועהט האָט דער אייביגער טויט.

אַ איר אין געקומען פאַרמאטערט פון ווינד,
און ערגעץ אוועק אין דער נאכט מיט דעם קינד.

די מאמע אליין האָט געוויינט אין דער שטיף,
געבויגענערהייט זיך געזעצט אויפ'ן דיף.

געזעסען, געוויינט, און געבראָכען די הענט —
דער ווינט האָט געוועהט, און א ליכט האָט געברענט.

דער מאַרגען קומט צו אונז, א כמורנער און א בלינדער,
די מאמע ליענט אין בעט א בלייכע, ווי דער טויט.
שלאַפּט רוהיג, מיינע קליינע הונגעריגע קינדער,
איד וועל אין גאס איצט געהו פאר אייד צו קריגען ברויט—
א שטיקעל טרוקען ברויט...

און אז איד וועל אין גאס דעם גאנצען טאָג זיך זאמען,
ווי קליינע הינטלעך וועט איהר וואַיען ווילד נאָך מיר,
און שטיקער וועט איהר רייסען פון דער קראנקער מאמען,
און זשעדנע שמעקען וועט איהר יעדען שאַרד ביים טיר,
די טריט מיינע ביים טיר.

און אז איך וועל פארנאכט צו אייך א מידער קומען.
און אז אהן האָפענונג און קאלט וועט זיין מיין בליק —
פון שרעק פערקראכען אין די ווינקלען וועט איהר שטומען.
און גלעטען וועט מיין האנט אין קעשענע א שטריק —
כאַכאַ, א שטארקע שטריק!

און אז איך וועל ביינאכט זיך אויפ'ן בוידעם הענגען —
וויינט שטילער, קינדער מיינע, נאָד א שטיקעל ברויט!
און אז די נאכט וועט הארטען קראַנקען שלאָף אייך ברענגען,
וועט וויינען איבער אייך די מאמע — ווי דער טויט —
א בליכע ווי דער טויט...

דער גנב

די קינדער האָבען ביין געבעטען עסען.
אין הויז קיין שטיקעל ברויט איז ניט געווען.
און ער איז פאר דעם הוילען טיש געזעסען.
און האָט דאָס אלץ געהערט און אלץ געזעהן.

נאָר פלוצלונג האָט ער עפעס וואָס פערשטאַנען.
און שאַרף אויף אלץ אַ קוק געטאָן אין הויז.
און אויפגעשטאַנען, און ביים טהיר געשטאַנען.
געשטאַנען און געטראַכט, און איז אַרויס.

די קינדער זיינען הונגעריג געלעגען.
געשלאָפּען, קליינע, האָבען ניט געהערט
דאָס קלאַפען אין די שוויבען פון דעם רעגען.
און ניט ווען ער האָט זיך צוריקגעקעהרט.

די קליידער נאָם, די אויגען אויסגעלאָשען,
און בלוי און נאָם פון רעגען דאָס געזיכט,
האַט ער די טהיר געעפענט און פערשלאָסען,
און אָנגעצונדען שטיקלאָך ווייסע ליכט.

און עסען איינגעוויקעלט אין פאפיערען
האַט ער עס אויפ'ן טיש אוועקגעלייגט.
איז צו די קינדער צו. געשראַקען זיך באַריהרען.
און לאנג געשטאנען איבער זיי גענייגט.

דערנאָך, ביים טיש, אַ מידער און געבויגען
האַט ער זיך פאר די ווייסע ליכט געשמעלט,
און האָט בעטראכט מיט קאלטע, מידע אויגען
אַ קליינעם דאמען־פאַרטמאַנע מיט געלט.

די ווינטער נויט

נאך שלאפט די גרויע גאס אין קעלט און שניי געשמידט...
דער ווינד — א הימלאזער — איהם איינעם שלאפט זיך ניט,
און ווי די גאנצע נאכט טרייבט ער אין גאס זיך אום
און יועהט מיט שניי און שטויב און וואַיעט ביז און שמום...

און אין די מויערען די מענשען ווערען וואַד,
און קליינע פייערלעך אין פענסטער פינקלען שוואַד,
און אויף די מויערען צוציהט זיך ווי א שטריק
א לאנגער הייזעריגער פייה פון א פאבריק.

ווער איז דאָס יענע ערשטע אין דעם נייעם טאָג,
וואָס איז געבליעבען שטעהן א וויילע אויפ'ן ראַג,
און קוקט זיך אום ארום, מיט אויגען — סם און האַס,
און לאַזט אוועק זיך שפאנען אין דער לענג פון גאָס ?

דאס איז די אלטע, קאלטע, גרויע ווינטער-נויט,
זי כאפט זיך אויף די ערשטע שעלטענדיגערהייט,
זי קומט אין גאס די ערשטע, שעלט אזוי און שפאנט,
און טראגט אז עמער קויהלען אין איהר דארע האנט.

— דוד קאזאנסקי'ן —

מאני לויב.

מיין שוועסטערעל

פלאנצט מיין שוועסטערל א גארטען.

האָי, האָי, האָי, האָי, האָי,

בליהען שעהנע בלומען דארטען.

האָי, האָי,

אז ווען מיר וועט ביטער ווערען

אין מיין לעבען אין מיין שווערען

האָי, האָי, האָי, האָי, האָי,

זאל איד אין דעם גארטען קומען

רוהען ביי די שעהנע בלומען,

האָי!

גראַבט מיין שוועסטערל אַ ברונען.

האָי, האָי, האָי, האָי, האָי,

שיינט דאָס וואַסער ווי די זונען,
האַי, האַי,
אַז ווען מיר וועט ביטער ווערען
אין מיין לעבען אין מיין שווערען
האַי, האַי, האַי, האַי,
זאָל איד פאר דעם ברונען זינקען.
און דאָס פּרישע וואַסער טרינקען.
האַי !

נייט מיין שוועסטערל א קישען,
האַי, האַי, האַי, האַי,
פוך פון ווייסע נענז געריסען,
האַי, האַי,
אַז ווען מיר וועט ביטער ווערען
אין מיין לעבען אין מיין שווערען
האַי, האַי, האַי, האַי,
זאָל איד אויפ'ן קישען ליגען
ביז דער טויט וועט מיר פארוויגען.
האַי !

שוועסטערעל מיינע...

— שוועסטערעל מיינע, וואו ביזטו געווען?
— דאָרט וואו די גרינגלעקלאך בליהען...
— אויף מיינע פעלדער? — וואס האסטו געזעהן?
— לופטיגע פייגעלאך פליהען...

— לופטיגע פייגעלאך פליהען... וואהין?
— ערגעץ אין וויטערע ערטער,
ברודערעל מיינער, און מיד ציהן אהין,
דאָרט וואו עס וואוינט מיין באשערטער...

— קריך אראָפּ פון אויווען.

מאַמע, קום מיט מיר.
זעה, דער אלטער טאַפּאַל
בלהט פאר אונזער טהיר.

און די פעלדער ברייטע
ליגען אויסגעשפּרייט
פול מיט נייע בלומען
בלוי, און געל און רויט.

— טאַכטער מיינע, טאַכטער.

פרעה זיך ניט אזוי;
אויף די אלע פעלדער
זעה איד ווייסען שניי.

און דער אלטער טאַפּאַל
דארט פאר אונזער טהיר, —
ביזט פארליעבט — ווייל בלומען
חלום'ען זיך דיר...

נח'ן אוקראינישען

ניט דער דאָנוי קרעכצט אין זיינע ברעגען.
ניט די ווינטען וויינען אויף די וועגען.
נאָר אַ מיידעל שרייבט אין טרערען
מיט אַ ציטעריגער האַנט,
שרייבט אַ בריוועל צום געליעבטען
אין דעם ווייטען, אין דעם פרעמדען לאַנד.

— אוי, דער מזל האָט דיך ווייט פערטריבען
און פערלאָזען בין איך דאָ פערבליבען,
ווי אין אַ וואַלד אַ קראַנקער פּוּיגעל
רוף איך, וויין איך נאַכאַנאַנד;
קום צוריק, געליעבטער מיינער
פון דעם ווייטען פון דעם פרעמדען לאַנד.

— אוי, איך הער, געליעבטע, דייע טרערען.
אכער ווי זאל איך צוריק זיך קעהרען.
אז די וועלדער זיינען פינסטער,
אז די טייכטען זיינען ברייט,
אז די פעלדער דורף די לענדער
ליגען אזוי ווייט און גרויס צושפרייט!

— טראג זיך, ווי דער שפארבער דורף די וועלדער,
ווי דער פוקס א פלינקער דורף די פעלדער,
ווי די מעווע אויף די טייכען,
ווי דער ווינטעל פאר מין שויב:
פאל ארונטער אויף מין הארצען
לוי א שעהנע, ווי א ריינע טויב.

— אוי, איך בין שוין זיבען טעג געפלוניגען,
אין דין שטוב בין איך אריינגעפלוניגען,
און דו לויפסט מיר נישט אנטקעגען
זעהען ווי איך בין שוין דא, —

אוי, א פנים מיין געליעבטע
איז שוין אויף דער ווייסער וועלט ניטא!

— קום, געליעבטער, צו דעם בוים, דעם אלטען,
וואו דו האסט מיד אויף די הענט געהאלטען,
דארטען ליג איך יונג בעגראבען, —
אויף מיין גרוב א גרעזעל גרינט,
און פון דיר געליעבטער מיינער,
רייד איך טאג און נאכט צום פרייען ווינט...

נעה איד ניט אויף קארטען ווארפען,
קוק ניט אויף די שטערען :
וועלכען מזל אין מיין ליעבע
וועט מיר גאט באשערען.

אויגען האב איד פלאם און פייער
פון מיין שעהנער מאמען. —
היט זיך בחור ! מיינע אויגען
וועלען דיד פארפלאמען.

צעפ אויך האב איד פון מיין מאמען
ווי די שווארצע שלאנגען. —
וועל איד מיט די צעפ דיד בחר
האלטען ווי מיט צוואנגען.

וועסט ניט דרעהען זיך אין אווענד
ביי די פרעמדע פלויטען,
וועסט ניט געהן קיין אנדער מיידעל
צו איהר הויז בעגלייטען.

ניט אומזיסט האָב איד גענומען
אונזער גערטעל פלאַנצען ;
ניט אומזיסט צו דיינע שוועסטער
קום איד זונטאג טאַנצען.

ניט אומזיסט האָב איד געבעטען
דו זאַלסט צו אונז קומען ;
ניט אומזיסט האָב איד דיד בחר
אזוי לייעב באַקומען.

ניט אומזיסט פארנאכט אין הימעל
געהען אויף די שטערען,
אז זיי זאַלען באַלד ביים אויפגעהן
אויסגעלאָשען ווערען.

ביים טייד

אויף יענעם זייט טייד איז די זון שוין פארנאנגען.
אויף יענעם טייד איז א מיידעל גענאנגען.
מיט בענקשאפט איז הארצען און טרעהרען אין בליק,
צו זוכען איהר מיידעלשען גליק.

און בלימעלאך בלויענקע זיבען מאל זיבען
האט זיי ביי דעם שיין פון לבנה געקליבען.
און האט מיט'ן שטראם זיי געלאזען אין טייד:
— שווימט גלייך, מיינע בלימעלאך, גלייך!

שווימט גלייך, ווייט אהין, וואו די וואסערלאך רינען.
מסתמא מיין גליק וועט איהר דארטען געפינען.
און אז איהר וועט דארטען געפינען מיין גליק —
שווימט, בלימעלאך, גיכער צוריק!

די נאכט האט דעם טייך מיט א נעבעל פערצויגען.
ביים טייך איז דאס מיידעל געשטאנען געבויגען
און האט אין די וואסערלאך לאנג, לאנג געקוקט.
און שווער מיט די אקסלען געצוקט...

די וואסערלאך זיינען גערונען, גערונען...
די בלימעלאך האבען דארט גארנישט געפונען,
קיין בלימעלע איז ניט געקומען צוריק.
וויין, מיידעל, דו האסט ניט קיין גליק!

ס'ארא פינסטערע איז די נאכט ארום!
און נאך פינסטערער אויפ'ן הארץ איז מיר.
אז איך זאָרג און וויין הערט מיך קיינער ניט,
ניט קיין מאמעס האַנט, וואָס זאָל פעסטשען מיר,
ניט קיין שוועסטער'ס וואָרט וואָס זאָל טרייסטען מיר.
איינעם האָב איך נאָר, איז ער ווייט פון מיר,
ביז ער קומט צו געהן, קומט די האַלבע נאכט;
ביז ער קומט צו געהן, קרעהט דער דריטער האָהן.
ביז ער גיט א קוש, קומט דער טאָג שוין אָן,
קומט דער טאָג שוין אָן, מוז ער געהן אַהיים.

פאר'ן פענסמער רוישט א ווערבע
מיט די גרינע צווייגען.
זאל איד וויסען, זאל איד טראכטען
אז דו וועסט מיר לייגען!

דו האסט דאך מיר שטארק געשווארען,
אז דו וועסט מיר נעהמען,
פאר די שעהנע אויגען מיינע
און פאר מיינע ברעמען.

דו האסט צוגעזאגט: די ווערבע
וועסטו לאזען זענען,
און א קליינמשיג שטיבעל בויען,
נאר פון אונזערט וועגען.

און מיר וועלען ווי די טויבען
שטענדיג זיין אין איינעם,
זיין א טרייסט פאר טאטע מאמע
און א פרייד פאר שכנים,

ביזטו צו מיר פאלש געווארען. —
זאל דיר גאט ניט שטראפען —
צו א צווייטער, צו א רייכער
ביזטו גאר אנטלאפען.

זארגען איצטער טאטע מאמע
און די שכנים לאכען.
כיי וואלסטו די ווערבע זעגען
און א טרוגע מאכען.

און מיר לייגען אין דער טרוגע,
און מיין קבר גראבען. —
זאלען וויינען נאך מיין מזל
אין די נעכט די ראכען.

ווייל די אויגען מיינע זיינען
מיאוס'ע געוואָרען.
און די שעהנקייט פון די ברעמען
האָב איך אָנגעוואָרען.

און די ווערבע פאר'ן פענסטער
האָט גענומען דארען.
זאל איך וויסען, זאל איך טראַכטען
אז דו וועסט מיר נארען!

געטריישאפט.

מען זאגט אז מיידלאך זיינען פאלש,
זיי גלויבען טאָר מען ניט,
צי דאָס איז אמת וואָס מען זאָגט —
דערצעהלט פון דעם דאָס ליער.

א מיידעל הערט אין מיטען נאכט
מען קלאפט צו איהר אין טהיר :
— געליעכטע, עפען גיכער אויף,
מען יאָגט זיך נאָדנאָך מיר.

און איהר געליעכטער קומט אריין
און אַטעמט טיעף און שווער :
— געליעכטע מיינע, זיי געזונד,
וועסט מיר ניט זעהן שוין מעהר.

— וואָס איז מיט דיר, געליעבטער מיין?
וואָס איז מיט דיר געשעהן?
ווי בלייב דו ביזט, איד האָב אזוי
דיך קיינמאל ניט געזעהן!

די אויגען זיינע פלאמען אויף
און ווערען קאלט און מאַט,
און שטילערהייט, פערטרויטערהייט
דערצעהלט איהר פון זיין טהאַט.

— דער פריץ האָט ביי אונז גערויבט
די פרייהייט און דאָס ברויט,
האָט איהם מיין מעסער היינט ביינאַכט
א שכוּר'ן געטוידט.

— געליעבטער מיין, געליעבטער מיין,
וואָס זאָל מען איצטער טהאַן?
— כ'וועל לויפען אין א ווייטען לאַנד
ביז וואו' דער טאָג קומט אָן.

— געליעבטער מיין, געליעבטער מיין,
איך לאז דיר ניט אליין! —
איך וועל מיט דיר אין ווייטען לאנד
מיט דיר צוזאמען געהן...

— געליעבטע מיינע, דו ביזט יונג,
און איידעל איז דיין האנד, —
וויא וועסטו קענען לעבען דארט
אין ווייטען, פרעמדען לאנד?

— איך וועל אין ווייטען פרעמדען לאנד
צוזאמען זיין מיט דיר;
און וואס מיט דיר וועט דארטען זיין
זאל אויך דאס זיין מיט מיר!

— אין פרעמדען לאנד איז זעהר שלעכט,
ניטא קיין פריינד אין נויט;
אין פרעמדען לאנד א פריינד איז נויט
איז נאר דער קאלטער טויט.

— אין פרעמדען לאַנד, א פריינד אין נויט
אין נאָר דער קאַלטער טויט —
וועל איך מיט דיר, געליעבטער מיין,
צוזאמען זיין אין נויט.

— און ווי וועסטו דיין מאמע דאָ
פארלאָזען נאָר אליין? —
דיין אלטע מאמע וועט נאָך דיר
דאָר אויסגעהן פון געוויין!

— מיין מאמע וועט בעוויינען מיך
און וועט באקלאָגען מיך
און מיט די טרעהרען, אויף איהר קינד
דערנאָך פארגעסען זיך.

— די נאכט אין פינסטער און געטריי. —
די נאכט האט זיי פעהיט;
דער ווינט האט ביז'ן ווייטען לאַנד
פארמעקט נאָך זיי די טרייט.

וואס איז מיט זיי דערנאך געשעהז? —
דאס ארט דאך קיינעם ניט! —
נאר, צי די מיידלאך זיינעז פאלש,
דערזעהלט זיך אין דעם ליעד!

דריי שומרים.

געהט א מיידעל יאגדעם קלייבען
אין דעם ווילדען וואלד:
— אוי מיין וועג האב איך פארלוירען,
און דער טהוי איז קאלט,

— אוי מיין וועג האב איך פארלוירען
צו מיין מאמעס הויז!
קומט צו מיר אהער, געליכטער,
פיהר פון וואלד ארויס!

— אוי ווי זאל איך צו דיר קומען
אין דעם ווילדען וואלד, —
אז דריי גוטע שטארקע שומרים
האלטען מיר מיט גוואלד!

אז איין שומר איז מיין מאמע,
אקערט מיינע ערד,
און דער צווייטער איז מיין מאמע,
פאיעט מיינע פערד.

און דער דריטער איז מיין ווייבעל,
ביי דעם שפינראד שפינט;
שפינט, און ווינט דאס קליינע וויגעל
פון מיין קליינעם קינד.

ארמענישער מאַטיוו.

נאָך איידער די הענער פארשלאָפּענע קרעהען.
און איידער אין פעלדער די טשערערעם געהען.
מיד וועקט שוין מײן יונגע פארשלאָפּענע ווייב :
— שטעה אויף צו דער פּאשע די בהמות פארטרייב !

די בערג ביז אין הימעל נאָך פינסטערע ליגען.
איד טרייב שוין די בהמות און זינג מיר א ניגון.
און שנייד מיט'ן בייטשעל דאָס גראָז נאַכאנאַנד.
און טאפּ אלע ווייל דעם קינזשאל מיט'ן האַנד.

היי בהמות, דער בורא האָט אונז ניט פּאַרלאָזען.
און זאפּטען גענאָסען פאר אייד אין די גראָזען.
אַז מילך זאָלט איהר בריינגען מײן ווייב אויפ'ן הויף.
ווען איבער די בערג די לבנה געהט אויף.

דער רעקרוט.
נאָכ'ן אוקראינישען.

הוי, ביים רויכענדיגען לעמפעל
אויפ'ן טיש אראָפּ.
האַלט ער נידעריג געבויגען
זיין פּערזאָרנטען קאַפּ.

און אַ בריוועל, און אַ ווייסען
האַלט ער אין די הענט.
און אַ טרעהר אין זיינע אויגען
ווי אַ פייער ברענט.

אין דעם בריוועל שרייבט די מאַמע:
אוי, ניט שטראַף אונז נאָט —
ביזט אוועק דעם קיסר דיענען
אין דער ווייטער שטאָדט.

פרעסט און גרויסע שנייען וועהען.
און אין שטוב אין קאלט,
און איד קען קיין האלץ ניט האסען
ווייל איד בין שוין אלט.

אז דו וועסט צוריק זיך קעהרען
אין דיין מאמעס שטוב —
וועט א גרעזעל, וועט א גרינער
אויפגעהן אויף מיין גרוב.

הויבט ער אויף פון טיש זיין יונגען
און זיין שעהנעם קאפ,
ווישט די טרער זיך פון די אויגען
מיט דער האנד אראפ.

און דאס הארץ מיט ווייטאג ציטערט
ציטערט אויף מיט שרעק: —
נאָר ער שטעלט זיך אויף, און לאַזט זיך
אין דער נאכט אוועק.

און אהז וועגענען. און אהז שטענען.
לויפט ער מיט'ן ווינד,
גיכער פון דעם ווילדען אדלער
גיכער פון דעם אינד.

הוי, דאס לויפט ער צו דער מאמען
ווייל זי איז שוין אלט,
האלץ דער מאמען אַנצוהאַקען
ווייל איז שטוב איז קאלט.

נאָב'ן אוקראַינישען.

זיי געזונד מיין שעהנע מיידעל,
טראַג מיך מיין געטרייער פּערד,
אין די הויכע בערג די בלויע
פּראַווען אויפ'ן טערק מיין שווערד!

האַט דער טערק מיין פּערד דערשאַסען
און צובראַכען מיר מיין שווערד,
און די שעהנע מיידעל מיינע
האַט פון מיר זיך אַפּגעקעהרט.

דורך די אויסגעשפּרייטע סטעפּעם
פאַהרט אהיים דער יונגער העלד,
און איד פיהר דעם שוועגלען אקער
אין מיין ברייטען טויטען פעלד...

העי. העי. דארער אקסעל מיינער,
אונזער פעלד איז ברייט און טויט,
אויפ'ן פייער קאכט מיין טעפעל
און דאס קיהלע ווינטעל וועהט.

העי, ווער פאָהרט עם דורך די סטעפעס ?
פינסטער פאלט די נאכט אראָפּ,
קום אהער, און פון מיין טעפעל
עם מיט מיר צוזאמען אָפּ.

קינער קומט ניט... די לבנה
שווימט ארויס פון ווייטען וואָלד,
און עם וועהט דאָס קיהלע ווינטעל,
און מיין טעפעל ווערט שוין קאלט.

פון אוקראינישען.

איהר האט זיך געררעשט דעם קארן.
אין דער היים זייט איהר פערבליבען.
און איד האב מיין היים פערלאזען.
אויף דער וועלט זיך אומגעטריבען.

זוכען אויף דער וועלט מיין מזל
און אין ערגעץ ניט געטראפען —
אין דער היים, דערווייל, מיין מזל
אין דעם קארן איז געשלאפען!

דאס ליעד פונ'ם עלענדען.

מען וועט אין דער פרעמד מיך געפינען א טוידמען,
מיין טאטע וועט מיך ניט צו קבורה באגלייטען.

מיין מאמע נאך מיר וועט ניט גיסען קיין טרעהרען
און טרוקען די ערד פון מיין קבר וועט ווערען.

מיין שוועסטערעל וועט צו מיין קבר ניט קומען,
ניט וואקסען וועט אויף מיין קבר קיין בלומען. —

עס וועלען אין פריהלינג נאך אויפגעהן די גראזען,
און ווינטען אין הערבסט וועלען וויינענדיג בלאזען.

בליהען רויםע מאהנען.
נאר זיין בלוט איז רויםער.
אין די רויםע מאהנען
ליעגט ער איצט א טויטער,

ליעגט ער איצט א טויטער,
פון די בייזע שונאים,
מיט זיין בלויען מאנטעל
צוגעדעקט זיין פנים.

איז זיין אלטער טאטע
אויפ'ן פעלד געגאנגען.
זעהען צי די מאהנען
זיינען אויפגעגאנגען.

דעקט ער אויף דעם מאנטעל ;
— זאלען הינט דיר עסען,
ווי דו האסט דיין טאטען
איז זיין נויט פערגעסען !

געהט אין פעלד זיין ווייבעל
אויסגעפוצט אין ווייסען,
קומט אין פעלד זיין ווייבעל
רויטע מאָהנען רייסען.

דעקט זי אויף דעם מאַנטעל
און איז ביזו נעוואָרען:
— דו האַסט עס גע'פטר'ט
מיינע יונגע יאָהרען!

קומט אין פעלד זיין מאַמע
קוקען אויף די מאָהנען,
אויף איהר זון דעם שלעכטען
דאַרט זיך צו דערמאָנען.

דעקט זי אויף דעם מאַנטעל,
און זיך איינגעבויגען,
און געקושט מיט טרעהרען
זיינע טויטע אויגען.

אוקראינער ליעד.

רוישט און יאָגט זיך ווינטען פרייע!
טראַנט די בענקשאַפט מיינע
אין די סטעפעס אין די ברייטע
זויט אין מיין אוקראינע.

אין די סטעפעס אין די ברייטע
ביי א דעמב אן אלטען,
וואו א קינד, האָט מיך דער זידע
אויף די הענד געהאַלטען.

האָט מיך אויף די הענד געהאַלטען,
און פאַרבענקט דערצעהלען,
ווי געוויינט האָט די אוקראינע
אין דעם יאָר פון פּוילען,

ווי געוויינט האָט די אוקראינע.
בין די אטאמאנען
ווי די אדלערס אויף די סטעפעס
זיינען אויפגעשטאנען.

ווי זיי זיינען אויפגעשטאנען
פון די אדלערס פרייער,
און דעם יאָר פון דער אוקראינע
אָפגעווישט מיט פייער.

ווי זיי האָבען נאָכ'ן פייער
אויף די אש און פונקען
גאנצע עמער'ס, צעבער'ס גאנצע
ביער און מעד געטרונקען.

רוישט און יאָנט זיך ווינטען פרייע,
נעהמט די בענקשאפט מיינע
אין די סטעפעס אין די ברייטע
ווייט אין מיין אוקראינע!

דער ציגיינער

א דארער פערדעל שלעפט זיין בויך
סטעפ איין, סטעפ אויס, סטעפ איין, סטעפ אויס,
און ניט דער סערפ, און ניט די נויט,
טרייבט איהם פארטאג אין פעלד ארויס,
דעם קיסר דיענען געהט ער ניט,
ער לעבט זיך ווי דער מזל ניט.

דער סטעפ — דאָס איז זיין פאַטערלאַנד.
זיין דאך — דער הימעל אין דער הויך.
און ווי דער אַדלער אויפ'ן סטעפ
געפינט זיין ברויט — געפינט ער אויך.
דערפאר האָט דאך דעם שונא'ס הענט
די הייזער זיינע ניט פארברענט.

דער רייכער שלאפט ניט אין די נעכט,
דער סוחר וואנדעלט אויף דער וועלט,
דער פישער טרייבט זיך אום אין ים,
דער פויער באַנעוועט זיין פעלד,
און ער — צי זאט — דערפאר ניט מיר,
ער זינגט זיך אין זיין בויד זיין ליעד.

אין ווינטער ליענט ער אין זיין בויד,
אין פרייהלינג קריכט ער פויל ארויס,
און זומער לאַזט ער זיך אוועק
סטעפ איין, סטעפ אויס, סטעפ איין, סטעפ אויס,
און עסט זיין ניט געזייטען ברויט,
און גרויער נעבעל אין זיין קלייד.

די קארטענווארמערין

נאך א. פראנקא.

זי האט אויסגעלייגט די קארטען
און א ווילע זיך פארקלעהרט.
— נו דו אלטע, זאג שוין דארטען.
וועלכער גליק איז מיר בעשערט!

— וואס די קארטען מיינע זאגען.
קען איד זאגען דיר אויף קלאהר:
אז אין שווערען אונגליק פלאגען
וועסט זיך גאנצע זיעבען יאהר.

— זיעבען יאהר אין אונגליק שווערען...
נו, איד בויג דעם קאפ ניט איין! —
אבער נאכדעם וואס וועט ווערען? —
וועל איד נאכדעם גליקליך זיין?

און זי געהמט די קארטען ליענען:
— איר קאן זאגען דיר אויף קלאהר,
אז צום אונגליק צוגעוועהנען
וועסט זיך אין די זיענען יאהר.

מיין שארפער קינזשאל...5

מיין שארפער קינזשאל, טראַנסט דעם פינסטערען טויט,
נאר דו ביזט א פריינד מיר געווען אין מיין נויט.

און דו וועסט פארדעקען מיך אייביגע ערד
וואס דיך האָט געטראָמען די פוס פון מיין פערד.

און קאַלט ביזטו טויט, אויך דער טויט פון א העלד,
דאך האָב איך א פרייער געלעבט אויף דער וועלט!

דער ערד וויל איך געבען מיין שטויב און מיין רויך,
און דיך מיין נשמה, דער ליכטיגער הויך.

מיין פערדעל שלעפט מיין אקער,
און בלייבט פערמאטערט שטעהן.
מיין פעלד איז פול מיט דערנער, —
דאס פערדעל וויל ניט געהן.

איך שטופ דעם אקער אונטער,
פון פנים רינט דער שווייס, —
ניאָו, פערדעל, שלעפּ דעם אקער,
מיין פעלד איז דאָך ניט גרויס!

נאָך גרויס איז אונזער אונגליק
און גרויס איז אונזער נויטה,
דאָך וועט דאָס פעלד אונז געבען
פאר דיר און מיר דעם ברויט.

ניאָו, פערדעל, שלעפּ דעם אקער,
מיין פעלד איז דאָך ניט גרויס!
איך שטופ דעם אקער אונטער,
פון פנים רינט דער שווייס.

ביז דעם דאָנױ אַרױף,
אין דער װײט, אין דער ברייט,
ביז דעם דאָנױ אַרױף,
האַט מיין פעלד זיך געשפּרײט.

און מיין קאַרען, װי גאַלד
האַט זיך זאַפּטיג און רײך
פּונ'ם װינד זיך געװינגט,
װי דער דאָנױ דער טײך.

נאָר דער בלוטיגער פּײנד
אַהן א מורא פאר גאַט,
האַט צוטראַמען מיין פעלד
מיט זיין בלוטיגען טראַט,

און מיין פעלד איז איצט טױט,
און פון בלוט איז זי רױט,
װי דער דאָנױ דער טײך
אין דער װײט אין דער ברייט.

טויטע פעלדער

אוי וואָס זייט איהר, ברייטע פעלדער.
אזוי גרוי געוואָרען?
פאר וואָס וויענט איהר זיך ניט הייריג אהר
מיט'ן פולען קארען?

ברייטע טויטע, ניט פערזעעטע
טויטע און פערלאָזען.
פאר וואָס גרויט איהר זיך מיט דערנער
און מיט ווילדע גראזען?

און פאר וואָס די יונגע שוואַלבען
קומען ניט צופליהען.
זינגען אייך פון אייער ברייטקייט
און פון אייער בליהען?

נאָר די ראַבען ווי אַ וואַלקען
איבער אייער ברייטקייט,
שרייען ביין פון אייער גרויסקייט
און פון אייער טויטקייט ?

פאַר וואָס זייט איהר, ברייטע פעלרער,
אזוי גרוי געוואָרען ?
פאַר וואָס וויעגט איהר זיך ניט היינצאהר
מיט'ן פולען קארען ?

— אוי ווי זאָלען מיר זיך וויענען
מיט'ן פולען קארען !
אז דער בורא אויסגעגאַסען
האַט אויף אונז זיין צאָרן :

אז דער מענש איז ניט געקומען
מיט זיין אקער־אייזען
אונז זיין כח צו בעווייזען
און זיין שטאַלץ בעווייזען !

און פערזעען אונז מיט זריעה
פול מיט גרויסען גלויבען.
פול מיט גלויבען צו זיין כח
און צום בורא אויבען.

אז ווי זאלען מיר זיך וויעגען
מיט'ן פולען קארען.
אז פארלענדט און אז צוטראַמען
זיינען מיר געוואַרען.

אז דער מענש מיט שווערד און פייער
האַט אונז ביז צוטראַמען.
און מיט הויפענס פרישע ביינער
האַט ער אונז פערשאַמען.

און מיט טייכען בלוט פערגאַסען.
טוימע און פערלאַזען
גרויען מיר זיך מיט די דערנער
און מיט ווילדע גראַזען.

אז ווי זאלען מיר זיך וויענען
מיט'ן פולען קארען?
אז ווי וואסערען און טייכען
וועלען קומען יאהרען.

און אז איבער אונזער ברייטקייט
וועט א מענש זיך ווייזען
אין יסורים איינגעבויגען
אויף זיין אקער אייזען.

און זיין אקס וועט שטעהן פערמאטערט,
וועלען מיר זיין עדות,
ווי דער מענש וועט ביטער שעלמען
אונז, און זיינע זיידעס.

מיט'ן עמאפ
נאך הארשוועלצ'ן

עס קלינגען די קייטען, ער שלעפט זיך א מיעדער
אין קייטען די פיס און די הענט ;
און רוהיג און טרויעריג ווייט אויף די וועגען
האט ער זיינע בליקען געווענדט.

די טאָניגע זון ברענט ווי העלישער פייער,
דער זאמד ברענט די פיס ווי מיט גלומ ;
און פון זיינע וואונדען פון אונטער די קייטען
טריפט טראָפען נאך טראָפען זיין בלומ.

אן עלענדער קבר

דאָ אין דער טאָיגע אַ קבר אן עלענדער שטעהט,
סאַסנעס און דעמבעס דאָ וואַקסען פאַראומערטערהייט.
די טאָיגע איז שטום,
און וויסט איז אַרום...

בלימעלעך צארטע דאָ בליהען פאַרלאָזט און פאַרשמאַכט,
פייגעלעך זינגען דאָ אומעמינ טאָג און דורך נאַכט,
די טאָיגע איז שטום,
און וויסט איז אַרום...

טייערע מענשען! טוט תפילה פאר דעם וואָס איז טויט.
און ליגט אין טאָיגע בעגראָבען פאַרוואַגעלטערהייט.
די טאָיגע איז שטום,
און וויסט איז אַרום...

וואנדערער מיעדער! דו זעז ביי דעם קבר זיך צו.
וועסט אפשר אויך דא געפינען דיין אייביגע רוה.
די טאיגע איז שטום,
און וויסט איז ארום...

יאנקא מארנאָוויטש

פון פּוּשקין'ס סלאַווישע ליעדער.

פאר וואָס לױפּט אום בעי יאנקא מארנאָוויטש ?
אין דער היים קען ער רוהיג ניט זיצען, —
פארוואָס קען ער צוויי נעכט ניט כסדר
אונטער אוון דאָר קיין רוהיגער שלאָפּען.
צי איהם שרעקען אזוי זיינע שונאים ?
צי עס שרעקט איהם די בייזע נקמה ?

ניט איהם שרעקען אזוי זיינע שונאים,
ניט עס שרעקט איהם די בייזע נקמה,
נאָר ער בלאַנדזשעט ארום ווי א היידוק
פון דער צייט זינט קיריל איז געשטאַרבען.

און קיריל איז זיין ברודער געוועזען.
אין איין קלויסטער זיך ביידע פערברידערט.
נאָר קיריל איז אין אונגליק געשטאָרבען
פון דער שכור'ער האנט פון זיין ברודער.

ס'איז געוועזען א פרעהליכער יום טוב,
מעד און בראָנפען פיעל האָט מען געטרונקען.
ביז די געסט זיינען שכור געוואָרען,
און עס האָבען צוויי געסט זיך צושלאָגען.
— יאנקא האָט פון זיין פיסטעל געשאָסען,
נאָר זיין שכור'ע האנט האָט געציטערט,
אוען ער האָט ניט אין פרעמדען געטראָפען —
נאָר געטראָפען זיין אייגענעם ברודער;
און זינט יעמאָלט אַז בלאַנדזשעט אום יאנקא
ווי אַז אַקס פון א שלאַנג. איינגעביסען...

און צום סוף איז בעי יאנקא מאַרנאָוויטש
אין זיין היים ווי א שאַטען געקומען,
און ער איז באלד אוועק אין זיין קלויסטער.

דארטען האָט ער אין הייליגע תפילות,
און אין טרעהרען פערבראכט ביז אין אַבענד.
און אין הויז איז ער נאָך דעם גענאנגען.
מיט זיין הויזגעזינד האָט ער געגעסען.
און געלעגט אין געלענער זיך שלאָפען.
נאָר ער איז ניט אנשלאָפען געוואָרען.

און זיין ווייב האָט ער נאָכדעם געבעטען :
— געה, מיין ווייב, גיב א קוק דורכ'ן פענסטער,
צי דו זעהסט אונזער קלויסטער פון ווייטען ?
און זיין ווייב איז געגאנגען צום פענסטער —
— ניין, מען זעהט ניט דעם קלויסטער פון דאנען.
נאָר די נאכט לייענט א גרויע אין דרויסען.
און פון הינטער'ן טייך קריכען נעבלען.
און מען זעהט ניט קיין זאך דורך די נעבלען...
האָט א שטילער, בעי יאנקא מאַרנאוויטש
שטיל זיך איבערגעקעהרט אין געלענער,
און דערנאָך האָט ער וויעדער געבעטען :
און געמורמעלט א תפילה א שטילע.

— געה מיין ווייב, גיב א קוק דורכ'ן פענסטער
 און דערצעהל וואָס דו זעהסט דאָרטען אין דרויסען...
 איז זיין ווייב צו דעם פענסטער גענאנגען,
 און געקוקט אין דער נאַכט און געענטפערט :
 — דאָרטען זעה איך, א פייערעל פינקעלט
 קוים, קוים הינטער'ן טייך אין דער פינסטער...
 האָט ער גליקליך און רוהיג געשמייכעלט,
 און האָט וויעדער געמורמעלט א תפילה...
 און דערנאָך האָט ער וויעדער געבעטען :
 — געה מיין ווייב, עפען אויף אונזער פענסטער,
 גיב א קוק וואָס מען זעהט אין דער פינסטער,
 און זיין ווייב האָט געקוקט און געענטפערט :
 — דאָרטען, הינטער'ן טייך דורך די נעבלען,
 זעה איך וואקסט אזא ליכטיגע שיינונג,
 און צו אונז צו דער הויז קומט עס נאָהענט...
 מיט א זיפץ איז בעי יאנקא מארנאָוויטש
 פון געלענער ארונטערגעפאלען,
 און זיין טוידט איז א שטילער געקומען...

מילאש.

האָב רחמנות גאָט, אויף אונזער סערביען!
אונז פארעסען וועלף און חיות רעות.
אַהן חטאים שניידט מען אונז די העלזער,
און די ווייבער יאַמערען פון בושעה...
און די זיהן פארנעמען זיי אין קנעכטשאפט,
און די טעכטער אונזערע, די מיידלאך,
טרייבען זיי מיט גוואלד אויף לייטס געלעכטער,
טאַנצען טענץ פון ווילדע בוסורמאנער,
זינגען פרעהליכע און ניט קיין שעהנע לידער.
און די זקנים זיינען שטום געווארען;
ניט זיי קומען אונז אין אומגליק טרייסטען, —
אויף אפנים זיי איז אויף ניט פרעהלאך!
און די הוסלי־שפילער שמעכען אונז די אויגען!
— לאנג נאך, לאנג וועט איהר די שאַנד פארטראַגען.

און אין פנים זיך לאזען צו שפיען ? —
זייט איהר ניט קיין סערבען — נאָר ציניינער ?
זייט איהר ניט קיין מענער — נאָר זקנות ?
הוי, פארלאָזט די קליינע ווייסע הייזער !
קלייבט צונויף זיך אין די וועלעס היילען,
דאַרטען וואַקסט דער דינער פאר די שונים, —
דאַרטען זאמעלט אונזער פיהרער מילאָש
זיינע יונגע העלדישע חילות.

דער הייליגער זקן און דעם טיראנ'ס שלית.

פון מ. גארקי

געלעבט האָט אַ הערשער דער בייזער גארדעי.

אַ רשע מרושע, אַ שטיינערנע הארץ.

האַט מענשען געפלאַגט און דעם אמת געיאַנט.

און אין בייזקייט געלעבט ווי אַ שלאַנג אינ'ם הייל.

און פיינט געהאַט שטארק האָט דער בייזער גארדעי

דעם הייליגען זקן — דעם נזיר מיראַן.

דעם שטילען בעשיצער פון אמת און רעכט.

דעם מוטהיגען טהוער פון גוטס פאר דער וועלט.

און איינמאַל גארדעי האָט גערופען צו זיך

דעם העלדישען וואַנקען, זיין טהייערען קנעכט :

— געה וואַנקע דער'הרג'ע דעם נזיר מיראַן.

דעם זקן וואָס לעבט זיך אין גרויסקייט פאר זיך.

און האק מיט'ן שווערר איהם ארונטער דעם קאפ,
 און ברענג איהם צושלעפען אהער פאר דער באַרד,
 און איד וועל ארויסווארפען איהם פאר די הינט! —
 האָט וואַנקע געפּאָלגט און ער איז אוועק.
 ער געהט און ער טראכט זיך א שווערען געדאַנק:
 איד געה ניט אליין, נאָר עס טרייבט מיך די נויט,
 אפנים אזוי איז פון גאָט מיר באשערט".
 און אונטער דער פּאָלע בעהאַלט ער דעם שווערר
 און קומט צו דעם זקן און נייגט זיך פאר איהם:
 — וואָס מאכסטו דו אלטינקער עהרליכער מאַן,
 ווי היט עס דיך אָפּ דער אלמעכטיגער גאָט?
 נאָר דאָ האָט דער זקן א שמייכעל געהאַט.
 מיט ליפען מיט קלוגע געענטפערט אזוי:
 — נו, וואַנקע, בעהאַלט ניט דעם אמת פאר מיר,
 ס'איז גאר נישט פארבאָרגען אין הימעל ביי גאָט, —
 דאָס גוטס און דאָס שלעכטס ליענט ביי איהם אין די הענט!
 איד ווייס דאָך נאָך וואָס איז דיין קומען צו מיר! —
 האָט שטאַרק פאר'ן זקן זיך וואַנקע פארשעהמט,
 נור ער מוז געהאַרבען זיין הערשער גארדעי —

און ווישט מיט'ן קלייד אפ דעם שטאָהל פון זיין שווערר.
— איך בין דאָס געקומען דער'הרג'ענען דיד,
אזוי, אז דו זאָלסט גאָר דעם שווערר ניט דערזעהן!
נאָר איצטער, טהו תפילה צו גאָט ווי דו ווילסט,
טהו תפילה צום לעצטען פארבליבענעם מאָל,
פאר זיד, און פאר מיר, פאר דער גאַנצענער וועלט,
און נאָכדעם וועל איך שוין דער'הרג' ענען דיד...
האָט שטיל זיד דער זקן געשטעלט אויף די קניע
איז שאַטען פון אונטער א יונגענקען דעמב —
דער יונגענקער דעמב האָט פארבייגט זיד פאר איהם.
און שמייכלענדיג גוט האָט דער זקן געזאָגט:
— א, וואַנקע, בעטראַכט זיד, דארפסט וואַרטען צו לאַנג,
די תפילה איז גרויס פאר דער גאַנצענער וועלט —
וואָלסט בעסער דער'הרג'עט מיר, באַלד, מיט אַמאָל,
אזוי, אז דו זאָלסט ניט פערליערען דיין צייט.
נאָר דאָ האָט וואַנקע פערכמורעט זיד ביז
און נאָריש האָט ער א בעריהם זיד געטהאָן:
— זאָל בלייבען אזוי ווי איך האָב שוין געזאָגט,
טו תפילה, כ'וועל וואַרטען ווי לאַנג ס'זאָל ניט זיין! —

טוט תפילה דער זקן ביז שפעט אין דער נאכט,
 פון שפעט אין דער נאכט ביז אין ליכטיגען טאג,
 פון ליכטיגען טאג און ביז וויעדער אין נאכט,
 טוט תפילה דער זקן ביז ווינטער אזוי,
 פון ווינטער און ביז אין דעם זומער אריון,
 טוט תפילה דער זקן א יאהר נאך א יאהר —
 ביז'ן וואַלקען שוין הויך איז דער יונגענקער דעמב
 און דאָ פון זיין שטאם האָט א וואַלד זיך צולאָזט
 און ס'איז גאר קיין סוף צו דער תפילה ניטאָ.
 זיי שמעהען אזוי ביז'ן היינטיגען טאָג:
 דער זקן טוט תפילה, און בעט זיך ביי גאָט
 ער בעט זיך און וויינט פאר דער גאנצענער וועלט
 אז פריידען און הילף זאל ער שיקען דער וועלט: —
 און וואנקע, ער שמעהט ארום זקן אזוי,
 שוין לאנג אז זיין שווערד איז צושאַטען אין שטויב,
 די קליידער אויף איהם זיינען לאנג שוין צופוילט,
 און ווינטער און זומער א נאקעטער שמעהט.
 די היצען וואָס ברענען פארברענען איהם ניט,
 די קעלטען וואָס פריהרען, פארפריהרען איהם ניט,

און אלערליי חיות זיי ריהרען איהם ניט ;
ער שטעהט און ער קען זיך ניט ריהרען פון ארט.
ער קען ניט א טראט טהאן שוין מעהר מיט א פוס,
ער קען ניט א מאך טהאן שוין מעהר מיט א האַנד,
און קען שוין קיין וואַרט ניט אויסרעדען מעהר.
און דאָס איז די שטראַף איהם די גרויסע געווען
אז ער זאָל ניט פאַלגען קיין בייזען בעפעהל,
און הינטער דאָס שלעכטס פון א צווייטען ניט שטעהן!
און מיראַן דער זקן טהוט תפילה פאר אונז,
פאר זינדיגע אונז, ביז'ן היינטיגען טאָג : —
ביז'ן היינטיגען טאָג, פליסט זיין תפילה צו גאָט
ווי א ליכטיגער טייך אין דעם ים אַקעאן.

א מאמעס הארץ
לעגענדע

אמאָל איז געווען און אמאָל איז געשעהן ! —
אמאָל איז א בחור א יונגער געווען.
אמאָל איז א בחור געווען.

דער בחור האָט ליעב געהאט אמת'דיג הייס
א מיידעל, א שעהנע אזוי ווי א רויז,
אזוי ווי א ליכטיגע רויז.

ביי טאָג און ביי נאכט פלעגט ער שווערען פאר איהר ;
— כ'וועל אָפגעבען, טהייערע מיינע, פאר דיר
אפילו מין מאמען פאר דיר.

דאָס מיידעל — אזוי ווי א רויז איז זי שעהן —
דערפאר איז זי שלעכט ווי די שלאנג נאָר אליין,
אזוי ווי די שלאנג נאָר אליין.

און זי האָט אַהן מורא פאר לייט און פאר נאָט,
א בייזע, פון בחור געלאַכט און געשפּאַט,
פון בחור געלאַכט און געשפּאַט.

— געליעבטער דו מיינער, אויב דיר איז ניט שווער,
טאָ ברענג מיר דאָס האַרץ פון דיין מאַמען אַהער,
דאָס האַרץ פון דיין מאַמען אַהער.

דער בחור — אזוי ווי ער האָט עס דערהערט,
האַט ער ניט געטראַכט, און ער האָט ניט געקלעהרט,
ער האָט ניט געטראַכט און געקלעהרט.

און נאָט האָט געזעהן, און די נאָכט האָט געזעהן,
ווי שאַרף איז דער שטאַלענער מעסער געווען,
איז האַנט ביי דעם בחור געווען.

און נאָט האָט געזעהן, און די נאָכט האָט געזעהן,
ווי פלינק איז די זינד איז די בייזע געשעהן,
די זינד איז די בייזע געשעהן.

דאָס האַרץ אין די הענט, לויפט דער בחור געשווינד.
ער לויפט צו דער מיידעל געשווינד ווי דער ווינד.
געשווינד ווי אין שטורם דער ווינד.

ער לויפט צו דער מיידעל; אָט איז שוין איהר הויז,
אָט איז שוין דאָס הויז, נאָר אָט גליטשט עס זיך אויס
נאָר פלוצלונג, אָט גליטשט ער זיך אויס.

דאָס מאמעשעס האַרץ ווערט באַנאַמען מיט בלוט.
און פרעגט מיט רחמנות און זאַרג, אזוי גוט,
מיט שטילען געוויין אזוי גוט:

— וואָס איז מיט דיר, קינד מיינס, אז וועה מיר און ווינד,
צו טהוט עפעס וועה דיר, מיין טהייערעם קינד? —
צו טהוט עפעס וועה דיר מיין קינד?

און גאָט האָט געזעהן און די נאכט האָט געזעהן
ווי שווער און פארטרויערט דאָס האַרץ איז געווען,
דאָס מאמישעס האַרץ איז געווען.

דריי פישער
שאמישער מאטיוו

עפ פאָהרען דריי פישער ארויס אינ'ם ים,
דער נעבעל איז פינסטער און גרויס.
עס טראכטען די פישער פון ווייב און פון קינד,
פון אויגען, וואָס קוקען זיי אויס.

דעם מאָן איז די ארכיט, די טרערען — דער פרוי,
און שווער איז די זאָרג, און דאָס לעבען איז גרוי,
און פינסטער ברויזט דער ים.

עס קוקען דריי פרויען פון פענסטער ארויס
אין נעבעל צום ים אויף דער טיעף...
עס טראָגען די וועלען צום שוימיגען ברעג
אז אלטע צובראָכענע שיר.

דעם מאן איז די ארכיט, די טרערען — דער פרוי,
און פאלש איז די וועל, און דער מזל איז גרוי,
און שוימיג זידט דער ים.

עס לייעגען דריי טויטע ביים ים אויפ'ן ברעג,
דער מארגען א זוניגער בלענדט...
עס שמעהען דריי פרויען ביים ים אויפ'ן ברעג.
זיי וויינען און ברעכען די הענט.

דעם מאן איז די ארכיט, די טרעהרען — דער פרוי,
דאס לעבען איז קורץ, און דער קבר איז גרוי,
און ליכטיג שיינט דער ים.

עדווארד. עדווארד!
א פארצייטיגע ליעד פון שאַטלאנד.

— מיט וואָס פאר אַ בלוט איז דיין שווערד אזוי רייט,
עדווארד, עדווארד?

מיט וואָס פאר אַ בלוט איז דיין שווערד אזוי רייט? —
וואָס קוקסטו אזוי מיט די אויגען?

— דאָס האָב איך אַז אַדלער אַ ווילדען געטויט,
מאַמע, מאַמע!

דאָס האָב איך אַז אַדלער אַ ווילדען געטויט
ווען ער איז פאַרכיי מיר געפלוניגען.

דאָס אַדלערשע בלוט איז דאָך ניט אזוי רייט,
עדווארד, עדווארד!

דאָס אדלערשע בלוט איז דאָך ניט אזוי רויט,
דאָס בלוט אויף דיין שווערד איז דאָך רוימער!
— דאָס האָב איך מיין פערד, מיין געטרייען, געטויט,
מאַמע, מאַמע!
דאָס האָב איך מיין פערד, מיין געטרייען, געטויט,
ער ליעגט אויפ'ן פערד איצט אַ טויטער...

דיין פערד איז דאָך אלט, און זיין בלוט איז ניט רויט,
עדווארד, עדווארד!
דיין פערד איז דאָך אלט און זיין בלוט איז ניט רויט,
וואָס האַלטסטו די אויגען פערנראַבען?
— דאָס האָב איך מיין לייבליכען טאַטען געטויט
מאַמע, מאַמע!
דאָס האָב איך מיין לייבליכען טאַטען געטויט
און קען איצט קיין רוה מעהר ניט האַבען.

— און ווי וועסטו אויסקויפּען איצטער דיין זינד,
עדווארד, אדווארד?
און ווי וועסטו אויסקויפּען איצטער דיין זינד

וואס וועט דיר דיין לעבען פער'סם'ען ?
— איד וועל אויף א שיפעל, ביינאכט, מיט'ן ווינד.
מאמע, מאמע!

איד וועל אויף א שיפעל, ביינאכט, מיט'ן ווינד
זיך לאזען אליין אין די ים'ען.

— וועסט לאזען דיין הויז און דיין שויער און.
עדווארד, עדווארד ?

וועסט לאזען דיין הויז און דיין שויער און
און געהן אין די ים'ען זיך טרייבען ?
— א ווינד און א שטורעם זאל קומען אויף זיי,
מאמע, מאמע!

א ווינד און א שטורעם זאל קומען אויף זיי,
קיין זכר פון זיי זאל נישט בלייבען !

— און וואס מיט דיין ווייב און די קינדער וועט זיין.
עדווארד, עדווארד !

און וואס מיט דיין ווייב און די קינדער וועט זיין,
אין זייער אומגליקליכען לעבען ?

— א טאַרבע זיך אַנטהאַן אין נויט און אין פיין,
מאַמע, מאַמע ;

א טאַרבע זיך אַנמאַהן אין נויט און אין פיין,
און ברויט זאַלען פרעמדע זיי געבען !

— און וואָס לאַזטו מיר ווען דו לאַזט זיך אַוועק,
עדוואַרד, עדוואַרד !

און וואָס לאַזטו מיר ווען דו לאַזט זיך אַוועק —
דיין מאַמע, וואָס האָט דיך געזויגען ?

— א קללה דיר ביז אין דעם סוף פֿון די טעג,
מאַמע, מאַמע ;

א קללה דיר ביז אין דעם סוף פֿון די טעג :
דו האָסט צו מיין זינד מיד בעוואויגען !

